

COVID-19 a grypa – czego boimy się bardziej?

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2023

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Po dwóch latach od nadania przez WHO oficjalnej nazwy COVID-19 chorobie wywoływanej przez nowego koronawirusa, lockdownach i innych nefarmaceutycznych interwencjach mających na celu spowolnienie rozprzestrzeniania się wirusa, a przede wszystkim po opracowaniu szczepionek i masowej akcji szczepień, SARS-CoV-2 zaczyna być traktowany jak inne wirusy powodujące u ludzi choroby dróg oddechowych. Poziom obaw związanych z możliwością zarażenia się koronawirusem monitorujemy regularnie od marca 2020 roku. Pytanie, czy respondent osobiście boi się zarażenia koronawirusem, powtórzyliśmy także w lutowym badaniu¹. Luty to miesiąc, w którym w Polsce na ogół notujemy najwięcej zachorowań na grypę i infekcje grypopodobne. Dodatkowo zatem, w celu porównania, w ostatnim badaniu zadaliśmy także pytanie o obawy związane z możliwością zarażenia się grypą.

W lutym zakażenia koronawirusem obawia się niespełna jedna trzecia (32%) dorosłych Polaków, przy czym jedynie 7% badanych stwierdziło, że bardzo się tego boi, a dwie trzecie (67%), że zarażenia się nie boi, przy czym ta grupa dzieli się niemal na pół – na tych, którzy w ogóle się nie boją (34%), i tych, którzy deklarują, że raczej nie mają takich obaw (33%). W porównaniu z deklaracjami ze stycznia odsetek osób niebojących się zarażenia koronawirusem wzrósł o 6 punktów procentowych, a o 7 punktów zmniejszyła się grupa obawiających się zakażenia. Tym samym – po styczniowym wzroście – deklarowane obawy powróciły do poziomu z grudnia ub.r.

Warto dodać, iż w kolejnych latach pandemii – mimo okresowych wahań związanych przede wszystkim z liczbą stwierdzonych przypadków zakażenia SARS-CoV-2 – wśród dorosłych Polaków wyraźnie widoczne jest obniżanie się poziomu obaw związanych z możliwością zarażenia się koronawirusem. W szczególności zaś warto podkreślić, iż od marca 2022 roku zarażenia koronawirusem obawia się już mniejszość dorosłych Polaków, natomiast od marca 2020 do maja 2021 roku takie obawy deklarowała wyraźna większość pytaných. Z podwyższonym poziomem obaw mieliśmy także do czynienia w grudniu 2021 roku i styczniu roku 2022 (zob. rysunek 1).

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (394) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

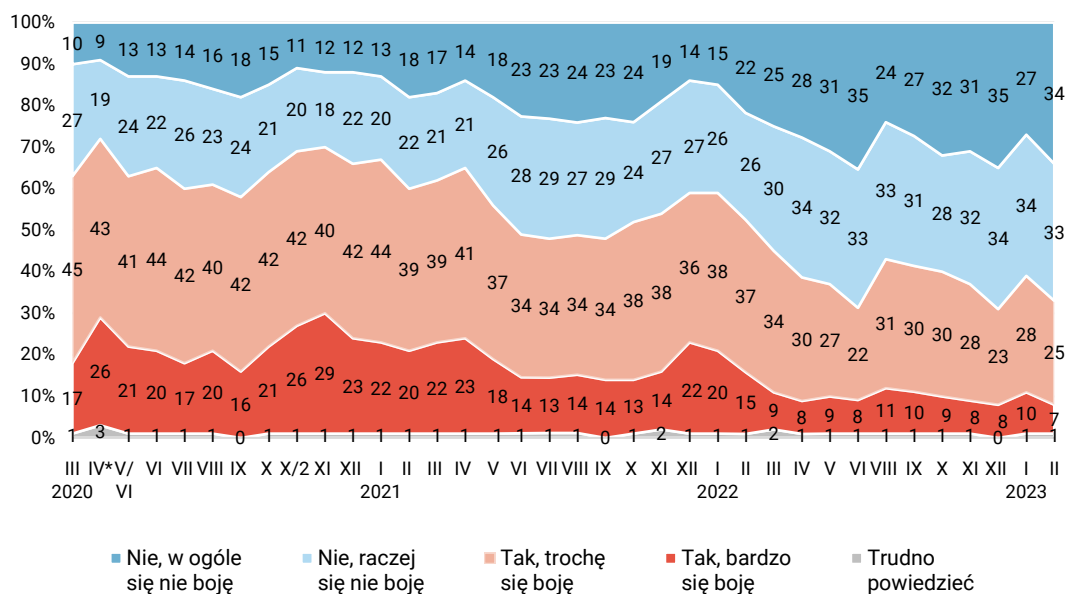
Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej (CAWI), do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 6 do 19 lutego 2023 roku na próbie liczącej 982 osoby (w tym: 58,4% metodą CAPI, 25,9% – CATI i 15,7% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcje wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

RYS. 1. Czy Pan(i) osobiście boi się zarażenia koronawirusem?

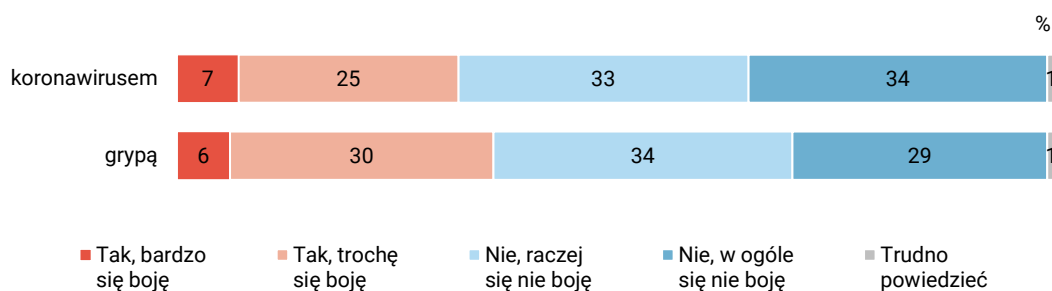

* Badanie przeprowadzona w trakcie lockdownu na próbie internautów

W lutym więcej dorosłych Polaków zadeklarowało, że osobiście boi się zarażenia grypą niż koronawirusem (36% wobec 32%), przy czym odsetki deklarujących bardzo duże obawy są w obu przypadkach zbliżone (odpowiednio 6% i 7%). Analogicznie – więcej respondentów deklaruje, że nie boi się zarażenia koronawirusem niż grypą (67% wobec 63%). Także w przypadku deklaracji całkowitego braku lęku przed zakażeniem (34% w odniesieniu do koronawirusa i 29% w przypadku grypy) widać, że obecnie w odbiorze opinii społecznej grypa stanowi większe zagrożenie zdrowotne niż koronawirus.

Warto dodać, iż nie ma badanych, którzy zadeklarowaliby, że bardzo boją się jednego wirusa, a w ogóle nie boją się drugiego. Obu wirusów bardzo boi się co dwudziesty pytany (5%), a w ogóle nie boi się żadnego 26% ogółu respondentów.

RYS. 2. Czy Pan(i) osobiście boi się zarażenia:

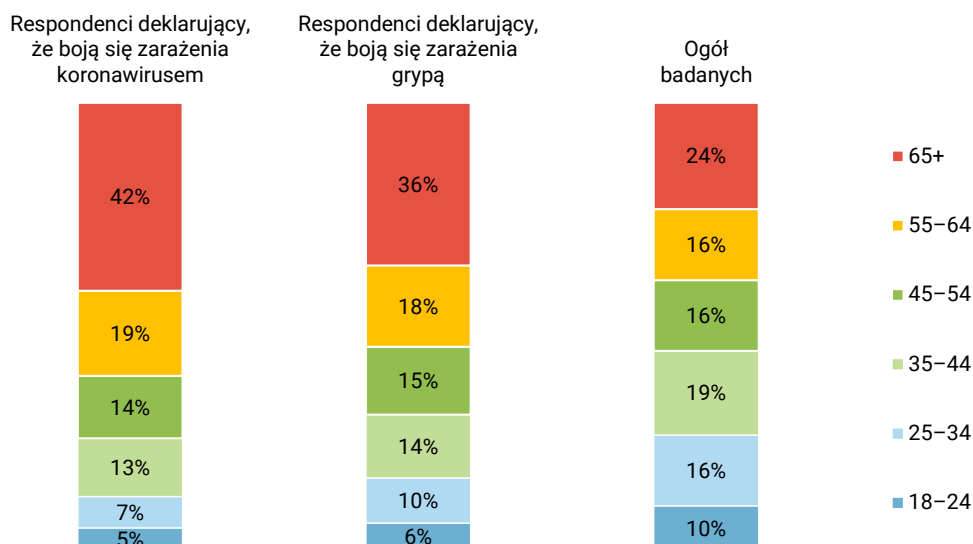
Wielozmiennowe analizy statystyczne wskazują, iż deklaracje dotyczące obaw przed zarażeniem oboma wirusami najbardziej różnicuje wiek badanych (zob. tabele aneksowe). Znacznie częściej niż młodszy badani zarażenia obawiają się osoby w wieku 65+ (po 56%), a w szczególności najstarsza część tej grupy wiekowej, czyli badani mający co najmniej 75 lat (67% deklaruje lęk w przypadku koronawirusa i 57% w przypadku grypy – zob. tabelę 1). Ponadto w najstarszej grupie wiekowej (tzn. wśród osób w wieku 65+, a w szczególności wśród respondentów w wieku 75+) zauważyć można, że najwyższe nasilenie lęku przed zarażeniem się koronawirusem deklarowane jest nieco częściej niż bardzo duże obawy przed zarażeniem grypą. Całkowity brak obaw przed zarażeniem się koronawirusem znacznie częściej niż starsi deklarują badani w wieku 18–34 lata. Ponadto osoby mające mniej niż 35 lat znacznie częściej twierdzą, iż w ogóle nie boją się zarażenia koronawirusem, niż deklarują całkowity brak obaw przed zarażeniem grypą. Takie zróżnicowanie obaw w zależności od wieku jest dość zrozumiałe, gdyż z doniesień medialnych wynika, iż ciężkie przypadki COVID-19 oraz zgony nim spowodowane najczęściej zdarzają się, gdy wirusem SARS-CoV-2 zarażone zostały właśnie starsze osoby, natomiast w przypadku młodych infekcja relatywnie często przebiega bezobjawowo. Na grypę natomiast często chorują także ludzie młodzi, w tym dzieci i młodzież.

TABELA 1

Czy Pan(i) osobiście boi się zarażenia:		Wiek respondentów w latach						
		18–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65–74	75+
		procentowanie w kolumnach						
– koronawirusem	Tak, bardzo się boję	0	2	2	4	8	14	27
	Tak, trochę się boję	17	11	20	23	30	37	40
	Nie, raczej się nie boję	38	39	40	36	26	31	16
	Nie, w ogóle się nie boję	44	48	37	35	33	19	16
	Trudno powiedzieć	0	1	1	2	3	0	1
– grypą	Tak, bardzo się boję	2	3	3	3	4	11	23
	Tak, trochę się boję	22	21	22	31	39	45	34
	Nie, raczej się nie boję	42	39	41	34	32	26	23
	Nie, w ogóle się nie boję	35	37	33	31	24	18	18
	Trudno powiedzieć	0	1	0	1	1	1	1

Kumulacja obaw związanych z zarażeniem się oboma wirusami w starszej grupie wiekowej widoczna jest także, gdy porównany strukturę wiekową obawiających się zarażenia koronawirusem i grypą ze strukturą wiekową ogółu badanych. O ile osoby w wieku 65+ stanowią niespełną jedną czwartą (24%) ogółu respondentów, to wśród deklarujących obawy o zarażenie się koronawirusem jest ich 42%, a wśród obawiających się zarażenia grypą – 36%. Wśród obawiających się zarażenia oboma wirusami minimalnie w porównaniu z populacją ogółu dorosłych nadreprezentowana jest także grupa wiekowa 55–64 lata, natomiast mniej niż wśród ogółu badanych jest osób w wieku 18–44 lata (zob. rysunek 3).

RYS. 3. Struktura wiekowa obawiających się zarażenia koronawirusem i grypą na tle ogółu badanych

Widoczny w wynikach badania wyższy niż przeciętny poziom obaw wśród emerytów oraz osób z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym i wśród respondentów co najmniej raz w tygodniu uczestniczących w praktykach religijnych (zob. tabele aneksowe) wynika bezpośrednio z wieku badanych należących do tych grup społecznych.

Mimo iż zarażenia oboma wirusami częściej boją się kobiety niż mężczyźni, to różnice pomiędzy płciami w większym stopniu widoczne są w przypadku grypy (42% wśród kobiet i 31% wśród mężczyzn) niż koronawirusa (35% wśród kobiet i 28% wśród mężczyzn). Całkowity brak obaw w przypadku obu wirusów częściej natomiast deklarują mężczyźni niż kobiety (odpowiednio 37% wobec 31% w przypadku koronawirusa i 32% wobec 26% w przypadku grypy).

W lutym więcej dorosłych Polaków zadeklarowało, że osobiście boi się zarażenia grypą niż koronawirusem (36% wobec 32%). Najstarsi respondenci, od 65 roku życia, jako jedyna grupa wiekowa częściej boją się, niż nie boją zarażenia oboma wirusami, a ponadto w tej grupie badanych koronawirus budzi większy lęk niż grypa.

Opracowała

Barbara Badora

TABELA 1

		Czy Pan(i) osobiście boi się zarażenia koronawirusem ?					Liczba osób
		Tak, bardzo się boję	Tak, trochę się boję	Nie, raczej się nie boję	Nie, w ogóle się nie boję	Trudno powiedzieć/ Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		7	25	33	34	1	982
Płeć	Mężczyźni	6	22	34	37	1	462
	Kobiety	8	27	32	31	1	520
Wiek	18–24 lata		17	38	44	0	93
	25–34	2	11	39	48	1	155
	35–44	2	20	40	37	1	191
	45–54	4	23	36	35	2	157
	55–64	8	30	26	33	3	153
	65 lat i więcej	18	38	26	18	0	232
Miejsce zamieszkania	Wieś	7	22	36	34	1	402
	Miasto do 19 999	8	22	28	41	2	131
	20 000 – 99 999	7	27	33	32	2	229
	100 000 – 499 999	6	29	28	36	1	132
	500 000 i więcej mieszk.	6	28	40	26		88
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	14	33	25	27	1	150
	Zasadnicze zawodowe	8	26	25	40	2	228
	Średnie	4	23	37	36	1	349
	Wyższe	5	22	41	31	1	256
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	4	22	37	35	1	122
	Średni personel, technicy		21	41	35	2	49
	Pracownicy adm.-biurowi	1	13	45	39	1	65
	Pracownicy usług	5	16	34	45		82
	Robotnicy wykwalifikowani	1	12	43	42	2	107
	Robotnicy niewykwalifik.	4	28	25	40	3	36
	Rolnicy	1	32	31	35		43
	Pracujący na własny rach.	3	19	29	47	3	46
	Bezrobotni	13	12	44	29	3	17
	Emeryci	17	38	26	18	1	261
	Renciści	11	29	18	41	2	37
	Uczniowie i studenci		17	43	40		50
	Gospodynie domowe i inni	2	26	29	42	1	67
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	4	18	31	43	4	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	4	17	44	34	1	123
	sekt. pryw. poza rolnict.	2	18	41	39	1	262
	prywatnym gosp. rolnym	1	29	30	40		45
Dochody na jedną osobę	Do 1499 zł	10	29	27	32	2	146
	Od 1500 zł do 1999 zł	9	27	31	33		145
	Od 2000 zł do 2999 zł	6	25	35	34		183
	Od 3000 zł do 3999 zł	12	20	34	32	2	95
	4000 zł i więcej	4	28	43	25		117
	Trudno powiedzieć	5	16	30	48	1	121
	Odmowa odpowiedzi	4	25	33	34	4	174
Ocena własnych war. mater.	Złe	14	32	15	39		77
	Średnie	6	27	34	30	3	393
	Dobre	6	22	36	36	0	511
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	17	26	18	36	4	44
	Raz w tygodniu	10	30	27	31	1	369
	1–2 razy w miesiącu	4	26	42	27	1	153
	Kilka razy w roku	4	19	40	37	0	200
	W ogóle nie uczestniczy	3	17	36	44		194
Poglądy polityczne	Lewica	4	24	38	33	0	205
	Centrum	6	26	36	31	2	255
	Prawica	8	24	31	37	1	367
	Trudno powiedzieć	8	23	33	35	1	129

TABELA 2

		Czy boi się Pan(i) zarażenia grypą?					Liczba osób
		Tak, bardzo się boję	Tak, trochę się boję	Nie, raczej się nie boję	Nie, w ogóle się nie boję	Trudno powiedzieć/ Odmowa odpowiedzi	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		6	30	34	29	1	982
Płeć	Mężczyźni	5	26	36	32	1	462
	Kobiety	7	35	33	26	1	520
Wiek	18–24 lata	2	22	42	35		93
	25–34	3	21	39	37	1	155
	35–44	3	22	41	33	0	191
	45–54	3	31	34	31	1	157
	55–64	4	39	32	24	1	153
	65 lat i więcej	15	41	25	18	1	232
Miejsce zamieszkania	Wieś	6	28	36	29	1	402
	Miasto do 19 999	7	29	29	34	1	131
	20 000 – 99 999	8	31	32	29	1	229
	100 000 – 499 999	5	36	32	27	1	132
	500 000 i więcej mieszk.	3	33	43	21		88
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	13	40	26	21	1	150
	Zasadnicze zawodowe	7	33	27	32	0	228
	Średnie	4	27	37	30	1	349
	Wyższe	4	26	42	28	0	256
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	2	27	38	33		122
	Średni personel, technicy		26	41	31	2	49
	Pracownicy adm.-biurowi	5	20	37	37	1	65
	Pracownicy usług	8	24	29	39		82
	Robotnicy wykwalifikowani		21	45	33	1	107
	Robotnicy niewykwalifik.	4	36	34	26		36
	Rolnicy	1	41	30	27		43
	Pracujący na własny rach.	4	20	33	39	3	46
	Bezrobotni	13	19	45	24		17
	Emeryci	13	42	28	16	1	261
	Renciści	13	27	22	38		37
	Uczniowie i studenci		20	49	31		50
	Gospodynie domowe i inni		36	32	31	1	67
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	2	27	31	39	1	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	4	25	45	24	1	123
	sekt. pryw. poza rolnict.	3	23	41	32	0	262
	prywatnym gosp. rolnym	1	37	29	33		45
Dochody na jedną osobę	Do 1499 zł	8	30	31	29	1	146
	Od 1500 zł do 1999 zł	10	40	29	21		145
	Od 2000 zł do 2999 zł	5	29	36	30		183
	Od 3000 zł do 3999 zł	9	30	36	25		95
	4000 zł i więcej	1	29	47	23		117
	Trudno powiedzieć	5	25	29	41		121
	Odmowa odpowiedzi	4	28	35	30	3	174
Ocena własnych war. mater.	Złe	15	35	24	26		77
	Średnie	5	31	36	26	1	393
	Dobre	5	29	35	31	0	511
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	12	39	20	28		44
	Raz w tygodniu	8	37	27	27	1	369
	1–2 razy w miesiącu	6	31	40	23	0	153
	Kilka razy w roku	2	22	44	31	0	200
	W ogóle nie uczestniczy	4	22	38	36		194
Poglądy polityczne	Lewica	6	28	38	28		205
	Centrum	5	32	36	27		255
	Prawica	6	30	32	31	1	367
	Trudno powiedzieć	5	33	33	29	1	129